LUONTO JA YMPÄRISTÖ

On erittäin epätodennäköistä, että metsämarjabisneksessä olisi kyseessä veronkierto. **VEROKONSULTTI LIISA MARIAPORI**

MAURI RATILAINEN

Tapio Gustafsson ja muut kala-alan toimijat olivat tiistaina lentokentällä vastaanottamassa ankeriaanpoikasia. Uusi yritys maahantuonnille on ensi keskiviikkona.

Ankeriaanpoikasten matka tyssäsi Kööpenhaminaan

Suomen vesiin istutettaviksi tarkoitetut 177 000 ankeriaanpoikasta jäivät tiistaina saapumatta. Poikaset ovat turvassa ja uusi yritys maahantuonnille on keskiviikkona.

Ankeriaanpoikasia vastassa Helsinki-Vantaan lentokentällä oli kymmenkunta ihmistä eri puolilta Suomea. Kaikille tuli hukkareissu, sillä ankeriaat jäivät Kööpenhaminan lentokentälle.

Toistaiseksi tuntemattomasta syystä lentoyhtiö ei lastannut ankeriaanpoikasia mukaan lennolle.

Hukkareissu Vaasasta asti

Vaasasta Helsinkiin ajanut kalastusmestari **Kyösti Nousiainen** Pohjanmaan elykeskuksesta oli raivannut takakonttiinsa tilaa 20 000 poikaselle. Ne oli tarkoitus viedä suoraa tietä kahteen vesistöön.

”Eipä auta kuin lähteä ajelemaan takaisin kotiin. Uusi yritys sitten myöhemmin.”

Poikaset maksavat euron kappale

Kalatalouden Keskusliiton mukaan pikkuankeriaat ovat turvassa. Kalat Suomeen toimittava ruotsalaisyritys kävi hakemassa poikaset takaisiin omiin akvaarioihinsa.

Uusi yritys ankeriaiden maahantuonnille on sovittu keskiviikoksi 25.7.

Poikasista puolet on kustantanut valtio ja puolet kalastusalueiden toimijat. Kalatalouden keskusliiton tiedottajan **Tapio Gustafssonin** mukaan ankeriaat maksavat noin euron kappale. Ne on pyydystetty merestä Englannin edustalta.

Uhanalaiseksi luokiteltuja ankeriaita on istutettu Suomen vesistöihin jo yli sadan vuoden ajan.

KATJA KOLJONEN

Sinilevää edelleen niukasti

Viileä alkukesä on pitänyt sinileväesiintymät vuodenaikaan nähden vähäisinä, kertoo Suomen ympäristökeskus.

Merialueilla sinilevää on vuodenaikaan nähden poikkeuksellisen vähän. Muutamilla havaintopaikoilla Saaristomeren sisäosissa, Utön vesillä ja koillisen Perämeren rannikolla on havaittu jonkin verran sinilevää.

Avomereltä sinilevien pintaesiintymistä ei ole havaintoja.

Meriveden pintalämpötila on Pohjanlahdella 13–17 astetta, Saaristomerellä noin 20 astetta ja Suomenlahdella 15–17 astetta. Rannikoilla ja saaristoissa lämpötila voi olla korkeampi.

Järvillä havaintoja aiempaa vähemmän

Järvillä sinilevähavainnot eivät ole lisääntyneet viime viikosta. Tilanne on edelleen ajankohtaan nähden keskimääräistä parempi.

Sinilevää on havaittu hieman 28:lla ja runsaasti neljällä virallisella havaintopaikalla. Erittäin runsaita sinileväkukintoja ei edelleenkään ole havaittu. Kansalaisilta on saatu seitsemän havaintoa vähäisistä sinileväkukinnoista.

Järvillä sinileviä on tavattu 32 paikassa. Havaintojen määrä on hieman laskenut viime viikosta.

Pintaveden lämpötilat ovat maan etelä- ja keskiosassa pääosin 17–18 astetta. Pohjois-Pohjanmaalla, Kainuussa ja Lapissa lämpötilat ovat enimmäkseen 14–18 astetta. Lukemat ovat ajankohdan pitkäaikaista keskiarvoa alhaisempia.

MT

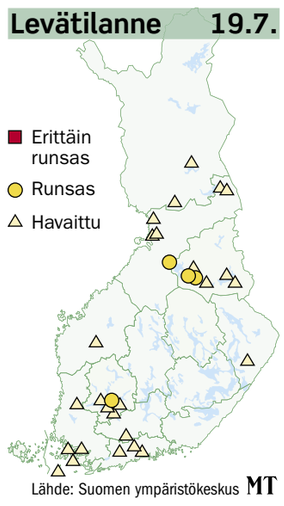

YMPÄRISTÖSTÄ LYHYESTI

Täplärapuja runsaasti

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen mukaan vesiin jäi viime kesältä paljon ravustettavaa.

Koeravustusten perusteella poikastuotantokin on runsasta.

Vuosiluokasta 2012 on tulossa vahva ja ravustettavaa riittänee moneksi kesäksi. Hyvät rapukannat eivät kuitenkaan takaa sitä, että heti ravustuskauden alkaessa 21.7. saadaan hyviä saaliita.

Vesien viileys on viivästyttänyt poikasten kuoriutumista.

Savossa istutetaan jokirapua

Pohjois-Savon vesistöihin istutetaan jokirapua. Maakunnassa on elinvoimaisia jokirapukantoja vuosittain ilmenevistä rapuruttotapauksista huolimatta. Ruttoa levittävä täplärapu katsotaan Savossa vieraslajiksi, eikä sen istuttamiseen myönnetä lupia.

25 000 vastustaa turkistarhausta

Kansalaisaloite turkistarhauksen lakkauttamiseksi on kerännyt kahdessa kuukaudessa puolet tarvittavista 50 000 nimestä. Eläinsuojeluliitto Animalian, Luonto-Liiton, Oikeutta eläimille ry:n ja Suomen eläinsuojeluyhdistyksen tavoitteena on saada aloite eduskuntakäsittelyyn ensimmäisenä suomalaisena kansalaisaloitteena.

Turkistarhaus on vastatuulessa muuallakin. Hollannin parlamentti äänesti vastikään minkkitarhauskiellon puolesta.

Lumileopardi vaarassa

WWF:n tutkimuksen mukaan ilmastonmuutoksen aiheuttama puurajan nouseminen Himalajalla saattaa tuhota kolmekymmentä prosenttia uhanalaisen lumileopardin elinympäristöstä. Lumileopardeja arvioidaan olevan noin 4 000–6 500 yksilöä.

”Kellastumia on lähes joka lohkolla”

Sateiden aiheuttamat satomenetykset ovat suuria, jopa kolmasosan normaalisatoon verrattuna. Agrologi Tapio Hietaoja arvioi, että sateisen ja viileän kesän vuoksi puimaan päästään vasta syyskuun alussa.

”Niillä pelloilla, joissa vesi seisoi viikon ajan, on kasvusto aivan mustaa. Täystuho”, toteaa viljelijä ja Pro Agria Satakunnan suunnitteluagrologi **Tapio Hietaoja**.

Kankaanpään läpi virtaava Karvianjoki on tulvinut sateiden vuoksi ja nostanut veden alaville peltoalueille parhaimmillaan viikoksi.

Hietaoja arvioi kellastumia olevan joka lohkolla.

”Nämä heinäkuiset tulvat muistuttavat kevättulvia. Nämä ovat hyvin harvinaisia.”

Viime päivien aikana rankkoja sateita on tullut Etelä- ja Pohjois-Savossa, Keski-Suomessa sekä Keski-Pohjanmaalla.

Ilmatieteen laitoksen mukaan kuluneen viikon aikana eniten vettä on satanut Itä- ja Kaakkois-Suomessa.

Huippusadot menetetty

Sateet ovat pienentäneet satoa.

Hietaojan arvion mukaan joka lohkolta on 10–20 prosenttia sadosta menetetty. Joillakin lohkoilla menetykset ovat paljon suurempia.

Täysin tuhoutuneita kasvustoja Kankaanpään seudulla on noin 50 hehtaaria.

”Hehtaareissa mitattuna tuhot eivät ole laajoja, mutta tilakohtaiset vahingot voivat nousta suuriksikin.”

Hietaojan mukaan Karvialla osa perunaviljelmistäkin on veden alla.

”Millaisiahan perunasatoja sieltä pystytään korjaamaan”, Hietaoja pohtii.

Multa- ja hiesumailla eniten vaurioita

Sateet ovat vahingoittaneet eniten multamaita ja tiiviitä hiesumaita.

”Kellastumia on eniten näillä maalajeilla”, kertoo kankaanpääläinen **Tuomo Raininko**.

”Multamaiden pinta on aivan läpimärkä, samanlainen kuin märkä pesusieni.”

JUSSI SAURAMO

Tapio Hietaojan pellot kärsivät kellastumisesta. Melkein jokaisella lohkolla on veden aiheuttamia vahinkoja.

Kankaanpäässä hiesumailla on keväästä asti ollut ongelmia kasvun kanssa, sillä ne orastivat muita heikommin.

Rainingon mukaan ohran juuret kärsivät multamailla hapenpuutteesta. Pahimpia tuhoja vesi on aiheuttanut kaura- ja ohrapelloissa.

”Vehnä on kestänyt viljoista parhaiten märkiä kelejä. Ohralla on nyt huonoin tilanne.”

Kasvitaudit etenevät märässä maassa nopeasti. Rainingon mukaan rengas- ja verkkolaukkutaudit kiusaavat etenkin ohraa.

Laitumet ovat pehmeitä

Myös Savossa on satanut runsaasti.

”Kaikki laitumet ovat menneet pehmeiksi”, toteaa sulkavalainen **Vesa Nissinen**.

Kaksi vuorokautta sitten Sulkavalla satoi 70 milliä. Juvalla, jossa Nissisellä on vuokrapeltoja, kahden vuorokauden aikana vettä oli tullut 110 milliä.

”Eläimiä on pidetty sisällä, etteivät joudu pelloilla kahlaamaan.”

Nissinen arvioi, että tämän kesän sadevahingot vaikuttavat vielä ensi vuoden puolella ”Laitumia tarvitsee perustaa uudelleen.”

Toisen rehunteon ajankohta on vielä kysymysmerkki Nissiselle. Vesi ei pelloilta haihdu näillä sateilla.

”Toiveissa kuitenkin on, että rehua päästäisiin tekemään. Pakko on ainakin yrittää.”

Ilmatieteen laitoksen sääennusteen mukaan loppuviikoksi on luvassa vaihtelevaa säätä koko maahan. Sateisinta on Pohjois-Lapissa.

ELINA HELMANEN

Satovahingoista ilmoitettava heti

Satovahingoista on ilmoitettava mahdollisimman nopeasti vahingon huomaamisen jälkeen kunnan maaseutuelinkeinoasiamiehelle.

Satovahinkoilmoitus tehdään lomakkeelle 118, jonka voi ladata *suomi.fi*-lomakepalvelusta tai noutaa kunnan maaseutuelinkeinoasiamieheltä.

Ilmoitus estää tukien takaisinperinnät ja on edellytys satovahinkokorvaukselle.

MT

Lapissa kaivataan pitäviä sääntöjä marjabisnekselle

SODANKYLÄ

”Metsämarjabisneksessä pesii harmaa talous. Ihmettelen verottajan hampaattomuutta ulkomaisten marjanpoimijoiden ja työn teettäjien kohtelussa”, jyrisee marjanpoiminnan puoliammattilainen, poromies **Erkki Magga** Sodankylän Vuotsosta.

Maggan mielestä ulkomailta saapuvien poimijoiden tulisi olla rehdissä työsuhteessa heidät Suomeen kutsuneisiin marjanostajayrityksiin. ”Työt tehdään tilaajan johdon ja valvonnan alaisena, eikä kyse ole suinkaan turismista.”

Mies patistaa viranomaisia ryhdistäytymään ja laatimaan poimintaan pitävät säännöt.

”Maanomistaja Metsähallituskin istuu hiljaa kuin kusi sukassa. Metsästystä ja polttopuun keruuta kyllä valvotaan. Marjabisneksestä ei välitetä, vaikka siinähän se iso raha liikkuu.”

Epäilyjä ihmiskaupasta

Magga arvelee, että thaipoimijoiden olot ja työajat eivät aina vastaa meikäläisiä vaatimuksia.

”Heidät houkutellaan tänne ruusuisin lupauksin. Majoitukset ja autot on järjestetty, marjamaille on merkitty opasteet ja palstat. Työtä painetaan lähes kellon ympäri alkeellisissa oloissa.”

Maggan mielestä viranomaisten tulisi selvittää, onko asiassa kyse peräti ihmiskauppaan rinnastettavasta orjatyöstä.

Jos satovuosi on köyhä, thaipoimijat kyyditään takaisin kotimaahansa veronmaksajien varoin. ”Kotimaiset poimijat sen sijaan painuvat mökkeihinsä silloin, kun marjakausi loppuu. Ei meitä tarvitse valtion elätellä.”

KARI LINDHOLM

”Poiminnan pelisäännöistä on kyllä sovittu, mutta sopijapuolilla ei ole maanomistukseen perustuvaa toimivaltaa. Sitomattomilla pelisäännöillä hämätään suurta yleisöä”, sanoo poromies Erkki Magga Vuotsosta.

Ei rekisteröintiä yrittäjiksi

Yrittäjiksi ei Magga ulkomaisia poimijoita katsoisi, koska he eivät ole merkittyinä ennakkoperintärekisteriin.

”Kun yrittäjyyden tai lomailun vaihtoehtoa ei tuossa marjaurakoinnissa ole, jäljelle jää vain työsuhde”, mies päättelee.

”Vaikka työsopimusta ei olisi tehty, eivät työntekijä ja työnantaja voi keskenään vapaasti päättää, että työsuhdetta ei ole, jos työsopimuslain mukaiset työsuhteen ulkoiset tunnusmerkit täyttyvät.”

Magga ymmärtää jokamiehenoikeuksien säätelevän yksityishenkilöiden tekemisiä. Marjafirmat tulkitsevat hänen mukaansa sen marjapykälää väärin.

”Oikeuksien tarkoituksena tuskin on sallia toisten maalla kasvavien marjojen vapaata hyödyntämistä näinkin laajamittaisesti organisoituun kaupalliseen tarkoitukseen.”

Jokamiehenoikeuksiin sisältyy myös vaatimus harmittomuudesta. ”Niissähän kielletään muun muassa häiriön ja haitan aiheuttaminen sekä roskaaminen, joka on kielletty myös jätelaissa.”

Jokamies ei saa kerätä toisen maalta edes risuja, mutta arvokkaita luonnonmarjoja saa kuitenkin rohmuta vapaasti.

”Thaipoimijat käyttävät työssään noin puolimetristä poimuria, joka kiskoo marjanvarvut irti juurineen. Siinä tuhoutuu samalla marjastusmahdollisuuksia tulevilta vuosilta”, Magga sanoo.

Poljetut hinnat

Halpatyövoima polkee Maggan mielestä myös poimijahintoja. Siitä aiheutuu paikallisille taloudellista haittaa. ”Luontaistaloudesta eläville marjanpoimintatulo ei ole lisäansio, vaan tärkeä osa vuotuista toimeentuloa.”

Kun porotalouden tuotto on heikentynyt, marjanpoiminnan merkitys on kasvanut poroperheissä entisestään.

”Liharahoilla on monta ottajaa, verottaja jonossa ensimmäisenä. Sitten tulevat eläinlääkärikulut ja konekulut. Iso osa poroista menee valtion omistamien petojen ruuaksi.”

Vaikka noin 80 prosenttia metsämarjasadosta jää teollisuudelta hyödyntämättä, suuri osa marjoista päätyy hyötykäyttöön.

”Marjoja kerätään kotitalouksiin. Ne ovat tärkeä ravinnonlähde myös eläimille. Harvoinpa marjat mädäntyvät mättäisiin.”

KARI LINDHOLM

Tuskin harmaata taloutta

ROVANIEMI

Vaikka marjamailla ahertaa lähiviikkoina tuhansia ulkomaisia poimijoita suomalaisten ohella, ei villiltä vaikuttavassa metsämarjabisneksessä ole välttämättä kyse harmaasta taloudesta.

Verohallinnon ohjeen mukaan käpyjen, marjojen ja sienten myyntitulo on kerääjälle verotonta. Keräilytuotteista saatu tulo on veronalaista vain, jos tulo on saatu palkkana. Tämä vaatisi työsuhteen olemassaolon.

”Olipa henkilö ulkomaalainen tai suomalainen, verotuskohtelu on molemmille sama”, kertoo Lapin veroviraston toimistopäällikkönä pitkään työskennellyt, nyt verokonsulttina toimiva **Liisa Mariapori** Rovaniemeltä.

Hän sanoo, että kansainväliset verotussopimukset ratkaisevat, onko ulkomailta Suomeen saapuneen verotusoikeus voimassa kotimaassa vai Suomessa.

”On erittäin epätodennäköistä, että metsämarjabisneksessä olisi kyseessä veronkierto. Yritykset tuskin ottavat verotuksellista riskiä, vaan selvittävät toimintamalliin liittyvät verooikeudelliset seikat jo ennalta.”

Mariapori arvioi, että kansalaisten epäilyt marjabisneksen mahdollisesta veronkierrosta johtuvat lähinnä tiedon puutteesta.

”Kun yritykset toimivat alalla vuodesta toiseen samalla tavalla, ja niitä myös verotetaan toistuvasti samalla tavalla, toimintamallista syntyy verottajaa sitova verotuskäytäntö.”

Kansainvälisistä verotussopimuksista saa tietoa Verohallitukselta.

KARI LINDHOLM